VIKIPEEDIA

Kannada keel

Kannada keel (tuntud ka kui Kanarese) kuulub draviidi keelkonda, lõunadraviidi keelte hulka. Kannada keelt kõneldakse peamiselt Lõuna-Indias Karnataka osariigis, kus see on osariigi ametlik keel. Kannada keele kõnelejaid leidub samuti India teistes osariikides (Andhra Pradesh, Tamil Nadu, Maharashtra) ning märkimisväärselt USA-s, Kanadas, Singapuris ja Austraalias. [2] [1]

Kannada keel	
Kõneldakse	Indias
Kokku kõnelejaid	41 miljonit emakeelena (2007) Teise keelena 11 miljonit [1]
Keelesugulus	Draviidi keelkond Lõunadraviidi keeled Tamili-Kannada keeled **Kannada keel**
Ametlik staatus	
Ametlik keel	India
Keelekoodid	
ISO 639-1	kn
ISO 639-2	kan
ISO 639-3	kan

Karnataka osariik, kus elab enamik kannada keele kõnelejaid

Sisukord

Arvsõnad 1–10

1 – ondhu

2 – yeradu

3 – mooru

4 – naalku

5 – aidhu

6 – aaru

7 – yelu

8 – entu

9 – ombathu

10 – hatthu

[3]

Keele struktuur

Foneetika

Kannada keeles on 49 foneemilist tähte, mis on eraldatud kolme rühma: *Swaragalu* (vokaalid), *Vyanjanagalu* (konsonandid) ja *Yogavaahakagalu* (pole vokaal ega konsonant – 2 tähte: *anusvara* ja *visagra*).[1] Vokaalid jagunevad peamiselt lühikesteks ja pikkadeks häälikuteks (a, aa, i, ii...). Konsonante eristatakse nende mitmesuguste hääldusviiside järgi – näiteks retroflekssed konsonandid (hääl tekitatakse keeleotsaga, mis on keerdunud suulae vastu), nasaalid, helilised ja helitud kaashäälikud. [4] [5]

Vokaalid [6]

Kannada	ISO märgistus	Unicode
ಅ	a	a
ಆ	ā	aa
ಇ	i	i
ಈ	ī	ii
ಉ	u	u
ಊ	ū	uu
ಋ	r̥	vokaalne r
ೠ	r̥̄	vokaalne rr
ಎ	e	e
ಏ	ē	ee
ಐ	ai	ai
ಒ	o	o
ಓ	ō	oo
ಔ	au	au

Morfoloogia

Kannada keel nagu teisedki draviidi keeled on aglutinatiivne, mis tähendab, et uute sõnade moodustamiseks ja erinevate grammatiliste suhete väljendamiseks liidetakse sõnatüvedele erinevaid sufikseid. Samuti esineb keeles palju liitsõnu, kus kaks või rohkem sõna on kokku liidetud. Seepärast võib keeles esineda väga pikki sõnu. Lisaks kasutatakse tagasõnu, mis liidetakse nimisõnafraasi lõppu, et märkida aega või asukohta. [7]

Sugu

Kannada keeles eristatakse kolme sugu: meessugu, naissugu ja kesksugu. Sõnad, mis viitavad meessoost isikule on meessoost (näiteks *arasa* – kuningas), naissoost isikule viitavad sõnad on naissoost (näiteks *amma* – ema) ning kõik ülejäänud sõnad liigitatakse kesksoo alla. [1]

Ainsus ja mitmus

Kannada keeles on kaks arvu: ainsus ja mitmus. Mitmuse tunnuseks on sufiks -glu. Näiteks *mane* – maja, *maneglu* – majad. [7]

Käänded

Kannada keeles on kuus käänet: nominatiiv, akusatiiv, genitiiv, daativ, lokatiiv, vokatiiv.[7] Käändemärgistus on nominatiiv-akusatiiv ning käänamine toimub peamiselt sufiksite liitmisega sõnatüvele.[4]

Verbid

Verbid on seondatavad isiku, arvu ja sooga. Tegusõna koosneb verbi tüvest, ajatunnusest ja isiku/arvu/soo tunnusest.

Näiteks "mina lähen"= *hoo* (minema)+ *-tt* (oleviku tunnus)+ *-iini* (ainuse esimese pöörde tunnus) = *hoogtini*. [4]

Süntaks

Sõnajärg lauses on tavaliselt SOV (subjekt-objekt-verb).

Nt: Tema loeb raamatut –

Avanu pustaka oodtaane

tema raamat loeb

[5]

Keelenäide

Ellā mānavarū svatantrarāgiyē janisiddāre. Hāgū ghanate mattu hakku gaḻalli samānarāgiddāre. Vivēka mattu antaḥkaraṇagaḻannu paḍedavarāddarinda avaru paraspara sahōdara bhāvadinda vartisabēku.

Tõlge: Kõik inimesed sünnivad vabade ja võrdsetena oma väärikuselt ja õigustelt. Neil on mõistus ja südametunnistus ning nende suhtumist üksteisesse peaks kandma vendluse vaim. [8]

Kirjaviis

Kannada keelt kirjutatakse kannada kirjas. Kannada kiri pärineb brahmi kirjast ning sarnaneb väga telugu kirjaga. Seda peetakse üle 2000 aasta vanuseks, India vanuselt kolmandaks keeleks pärast sanskriti ja tamili keelt. Iga kirjutatud sümbol vastab ühele silbile ning kiri kulgeb horisontaalselt vasakult paremale. Kannada

kirjas ületab kirjutatud sümbolite arv tähestikku kuuluvate märkide arvu, kuna erinevaid märke saab omavahel kombineerida mitmeteks liitsõnadeks, mis teeb kannada kirja küllaltki keeruliseks. [9]

Midagi huvitavat

- Esimene entsüklopeedia kirjutati kannada keeles. [10]
- Kannada keelt peetakse 99,99% perfektseks – loogiliselt ja teaduslikult. [10]
- Kannada keeles on kasutusel eraldi imperatiivid väljendamaks eritasemel viisakust kellegi poole pöördumiseks (nt ebaviisakas, igapäevane, viisakas, väga viisakas, üliviisakas). [4]
- Kannada keeles ei ole tulevikuvormi. [4]
- Kannada keeles on teada 20 dialekti. [1]

Viited

1. http://en.wikipedia.org/wiki/Kannada_language%7C Aeg: 01.11.13
2. http://www.ethnologue.com/language/kan%7C Aeg: 01.11.13
3. http://mylanguages.org/kannada_numbers.php%7C Aeg: 01.11.13
4. http://www.britannica.com/EBchecked/topic/311191/Kannada-language%7C Aeg: 01.11.13
5. http://ccat.sas.upenn.edu/plc/kannada/grammar/KannadaChap.4.pdf%7C Aeg: 01.11.13
6. http://en.wikipedia.org/wiki/Kannada_alphabet%7C Aeg: 24.11.13
7. http://aboutworldlanguages.com/kannada%7C Aeg: 01.11.13
8. http://www.omniglot.com/writing/kannada.htm%7C Aeg: 30.10.13
9. http://www.bhashaindia.com/Patrons/LanguageTech/Pages/Kannada.aspx%7C Aeg: 30.10.13
10. http://qna.rediff.com/questions-and-answers/kannada-language-is-unique-in-a-few-respects-1/22751548/answers/22751556%7C Aeg: 01.11.13